

Muhasebe Eğitiminde Temel Kavramların Algılanmasında Yaşanan Zorluklar: Yüz Yüze Eğitim - Çevrimiçi Eğitim Karşılaştırması*

Doğuş EKTİK**
Gülümser ÜNKAYA***

ÖZET

Bilimsel çalışmalar, araştırılan konuya dair çeşitli teorilerin gelişmesini sağlamaktadır. Teori, yeni çalışmalara yön vermekte ve uygulamaların değerlendirilmesini kolaylaştırmaktadır. Muhasebe bilim dalı, teorelin ve pratik uygulamanın en yoğun görüldüğü araştırma alanlarını içermektedir. Teoriyi bilmeden alınan uygulama eğitimi muhakkak ki istenen seviyeye ulaşamaz. Teorik muhasebe eğitimi alan kişi birçok kavram ile karşılaşmaktadır. Muhasebe sürecinin birleştiği noktalar olan hesaplar ile ilgili kavramların anlaşılması ise teorik eğitimin kilit noktasıdır. Bu çalışmada, muhasebenin teorik eğitiminde, temel kavramların algılanmasında ve anlatılmasında yaşanan zorluklar irdelenmiş, yüz yüze eğitim ile çevrimiçi eğitim arasındaki çıktılar değerlendirilmiş, muhasebe teorik eğitimine yeni bir bakış açısı geliştirmeye çalışılmıştır. Teorik muhasebe eğitiminde yüz yüze eğitimin, çevrim içi eğitimden daha verimli olduğu veriler ile ortaya konulmuştur..

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Teorisi, Çevrimiçi Eğitim, Temel Kavramlar

JEL Sınıflandırması: M41, M49, I21

Difficulties in Perceiving Basic Concepts in Accounting Education: Face-to-Face Education - Online Education Comparison

ABSTRACT

Scientific studies provide the development of various theories about the researched subject. Theory gives direction to new studies and facilitates the evaluation of applications. Accounting discipline includes research areas where theory and practical application are seen most intensely. Practical training without knowing the theory certainly cannot reach the desired level. The person who receives theoretical accounting education encounters many concepts. Understanding the concepts related to accounts, which are the junction points of the accounting process, is the key point of theoretical education. In this study, the difficulties experienced in understanding and explaining basic concepts in accounting theory education were examined, the outputs between face-to-face education and online education were evaluated, and a new perspective on theoretical accounting education was tried to be developed. In theoretical accounting education, it has been demonstrated by the data that face-to-face education is more efficient than online education.

Keywords: Accounting Theory, Online Education, Basic Concepts

Jel Classification: M41, M49, I21

* Makale Gönderim Tarihi: 30.09.2022, Makale Kabul Tarihi: 11.11.2022, Makale Türü: Nicel Araştırma

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, dogusektik@aydin.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7095-6364.

*** Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, gulumserunkaya@aydin.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2453-2223.

1. GİRİŞ

Uygulanacak bilginin doğrudan öğretilmediği, kişiyi mesleğin özüne dair kazanımlar ve sahip olduğu yetenekleri ile bilgiyi kullanarak uygulamada yön bulmaya yönelten eğitim süreci günümüz meslek eğitiminin temel çerçevesini oluşturmaktadır (Murphy, 2017: 485). Muhasebe meslek mensubu adaylarının, mesleği ileriye taşıyabilmesi, elde ettiği yetkinliklerin çeşitliliği ve bu yetkinlikleri mesleğinde kullanabilme yetileri ile mümkündür. Bilimsel anlamda teori, içeriğinde gerçekler, yasalar, çıkarımlar, bilimsel öngörüler ve test edilmiş hipotezler bulunan doğanın ya da fiziksel evrenin belirli yönlerini açıklama gücüne sahip, kanıtlar ile desteklenmiş önermelerdir (NRC -National Research Council,1998:5). Muhasebe teorisinin de muhasebe bilimine temel teşkil ettiği ve herhangi bir muhasebe kavramına dair önermenin bu kapsamda yorumlanacağı açıktır. Muhasebe biliminin teori gereksinimi, muhasebe bilgisinin yaşanan değişimlere göre şekillenmesinden kaynaklanmaktadır (Uçma,2011:31-33). Muhasebe teorileri, mevcut muhasebe uygulamalarını yorumlamak için kavramsal bir çerçeve sağlamakta, yeni muhasebe uygulamalarının geliştirilmesi için yol gösterici olmakta ve tüm ilgilileri için mevcut muhasebe uygulamalarının daha iyi anlaşılmasını sağlayan tutarlı, mantıksal ilkeler ve görüşler bütünü olarak muhasebeye bilim niteliği kazandırmaktadır (Hendriksen ve Van Breda,1991:22). Muhasebe eğitimi alan kişilerin de teorik eğitim ile temel kavramları özümsemesi beklenmektedir.

Güngör Karyağdı ve Yolci (2021), Covid19 pandemi sürecinde çevrimiçi ve yüz yüze muhasebe eğitiminin farklılıklarını inceledikleri çalışmada hazırladıkları anket sorularını öğrencilere yöneltmişler ve çalışma bulguları ile öğrencilerin muhasebe eğitimi yüz yüze tercih ettiği anlaşılmaktadır. Süklüm (2021) ile Serçemeli ve Kurnaz (2020) ise, öğrencilerin uzaktan muhasebe eğitimine dair düşüncelerini araştıran iki farklı anket yöntemi ile uygulamalı çalışmalarında öğrencilerin muhasebe eğitiminin uzaktan eğitim ile sürdürülmesine yönelik olumsuz düşünceleri olduğu gibi olumlu düşüncelerinin de olduğunu bildirmişlerdir. Uyar vd. (2014) ise çalışmalarında, iki farklı grup öğrenciye üç saatlik maliyet muhasebesi dersinin yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemi ile uygulamışlardır. Çalışma sonuçlarında yüz yüze eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitim alan öğrencilerden daha başarılı sonuçlar elde ettiği görülmüştür.

Çalışmamızda, muhasebe biliminin teorik eğitiminde yaşanan zorluklar ve teorik eğitimde yararlanılan yöntemler anlatılmış, teorik eğitimin yüzyüze ve online eğitim arasındaki başarı farklılıkları öğrencilerin elde ettiği ders başarı notları ile ilişki kurularak incelenmiştir. Covid19 pandemi sürecinde ve sonrasında öğrencilerin başarı notları frekans analizleri ile değerlendirilerek yorumlanmıştır.

2. MUHASEBE TEORİSİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Muhasebe teorisinde, varlık, borç ve özkaynak kavramları 1920’li yıllardan itibaren tartışılmaya başlanmış ve çeşitli yazarlar tarafından değişik tanımları yapılmıştır. Kurumsal muhasebe örgütleri tarafından belirli bir esas çerçevesinde bu kavramların tanımlanmasına yönelik ilk çalışmalar Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) tarafından yapılmıştır. FASB, muhasebe standartlarını belirleme ve düzenleme sürecinde Kavramsal Çerçeve’nin bir anayasa olarak kullanılması gerektiğini savunarak, 1976 yılında Kavramsal Çerçeve Projesi’ni başlatmıştır. Projenin temel taşlarından olan FASB No:3 İşletmelerin

Finansal Tablolarının Unsurları (1980) ve FASB No:6 Finansal Tabloların Unsurları (1985) bölümlerinde yapılan varlık, borç ve özkaynak tanımları, Projenin en önemli bölümü olmuş ve o zamana kadar yapılan farklı görüşlere son vererek günümüzde kabul gören tanımlar haline gelmiştir (Financial Accounting Standards Board, 2022, fasb.org).

Muhasebe eğitiminin temelinde varlık, borç ve özkaynak tanımları eğitimin en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Nasıl ki inşa edilen binaların fiziki dayanıklılığı binanın temelini sağlamlığı ile başlamakta ise, muhasebe eğitiminin de kavram kavram, bölüm bölüm geliştirilmesi ve bu bölümlerin sağlam temellere dayandırılması önem arz etmektedir. Teorik muhasebe eğitiminde kavramların öğrenci tarafından özümsemesi ve içselleştirilmesi vazgeçilmez bir gerçektir. Muhasebe temel kavramlarını öğrenci bakış açısı ile anlatmak da bu sürece destek olmaktadır. Bu bakış açısı ile ilk karşılaşılan algı zorluğu, sözlük anlamı kullanılan borç ve alacak kavramlarının muhasebe kayıtlarında kullanılan karşılığının eşleştirilmesinde oluşmaktadır.

Sözlük anlamı “geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey” ve “birine karşı bir şeyi yerine getirme yükümlülüğü, vecibe” olarak karşımıza çıkan borç kelimesi ile “bir hesap gereğince daha alınmamış olan para, mal vb. şey, matlup, verecek karşısı” ve “alınması gerekli şey” olarak tanımlanan alacak kavramları (Türk Dil Kurumu, 2022, sozluk.gov.tr), muhasebe tanımlarında belirtilen kaydetme, sınıflandırma, özetleme, raporlama, analiz etme ve yorumlama işlevlerinin temelini oluşturan “borç kaydetmek” ve “alacak kaydetmek” süreçleri muhasebe ile ilk kez tanışan öğrenci zihninde eşleşmemektedir.

Muhasebede, kaydedilecek her ticari işlemin borç ve alacak biçiminde iki taraflı kaydedilme olgusu çift taraflı kayıt tekniğinin gereğidir (Güvemli,1995:148). Muhasebe olayını tümlem içinde en az iki hesap ile iki zıt yana işlemek çift taraflı kayıt sisteminin esasını oluşturmaktadır (Yazıcı,1990:42). Varlıkların kaynaklara eşitliğini ifade eden muhasebe denkliğinin temeli de bu esasa dayanır (Ünkaya ve Aslan, 2009:12). Borç ve alacak kayıtlarının muhasebe ve yevmiye fişlerinde hesaplara referans verilerek yapılması, borç ve alacak kayıtlarının hangi hesaba transfer edileceğini tanımlamaktadır (Dabbağoğlu, 2011:53). Muhasebe hesapları, mali nitelikteki işlemler ile gerçekleşen varlık veya kaynak kalemlerindeki artış veya azalışların çeşitlerine göre sınıflandırılarak kaydedildiği çizelgelerdir (Gökçen, 2021: 13-15).

Çift taraflı kayıt yönteminde hesaplar üzerine geliştirilen teoriler “Hesap Teorisi” olarak adlandırılmıştır. Hesap teorileri muhasebe hesaplarının işleyişlerini bilimsel olarak açıklama imkanı sağlamakta ve yöntemin işleyişini anlaşılabilir hale getirmekte aynı zamanda dayanak noktası oluşturmaktadır (Yazıcı ve Durmuş,1975:62).

Literatürdeki hesap teorileri beş temel grupta sınıflandırılmıştır (Sürmen ve Bayraktar, 2021: 237-252; Yazıcı, 2001: 134-138; Yazıcı ve Durmuş, 1975: 40-77);

- a. Kişilendirilmiş (Öğretici) Hesap Teorileri
- a. Kişilendirilmiş Tekhesap Teorisi
- b. Kişilendirilmiş İkihesap Teorisi
- c. Kişilendirilmiş Üçhesap Teorisi
- d. Kişilendirilmiş Dörthesap Teorisi
- b. Cebirsel Hesap Teorileri
- a. Cebirsel İkihesap Teorisi

- b. Ticari Hesap Teorisi
- c. Diğer Cebirsel Hesap Teorileri
- c. Biçimsel Hesap Teorileri
- a. Uygunluk Hesap Teorisi
- b. Biçimsel Tekhesap Teorisi
- d. Maddesel Hesap Teorileri
- a. Maddesel Tekhesap Teorisi
- b. Maddesel İkihesap Teorisi
- e. Görevsel Hesap Teorileri
- a. Görevsel Üçhesap Teorisi
- b. İşletme İktisadi Hesap Teorisi
- c. Bilançoya Değın Hesap Teorisi

Teorik eğitimlerde kolaylık sağlamak üzere sözlük anlamları dışında ezberden kullanılan borçlandırmak-alacaklandırmak ifadelerinin temel mantığı ise “hesapların kişileştirilmesi” ile ilişkilidir (Hiçşaşmaz,1958:25).

Kişiliklere sahip hesaplar, işletmelerde görevlendirilmiş kişiler ya da nesnel yöneticiler olarak görülmektedir. Kişiler gibi hesaplar da değer almakta veya vermektedir. Kişilendirilmiş Hesap Teorileri’nin tümünde hesaplara dair temel kural, her bir hesap için “alan hesap borçlanacak ya da yükümlenecek; veren hesap alacaklanacak ya da isteme hakkı elde edecek” olarak düşünülmüştür. Diğer bir ifade ile, hesap ne aktarır ya da ne için bir tutarı etkiler ise o tutar alacak tarafına, aldıkları veya hesabın kişiliğinde borçlandığı tutarları ise borç yanına kaydeder. Bu kural, hazır değerler, ticari varlıklar, duran varlıklar dahil tüm varlık hesapları için geçerlidir. Öğretmeye yönelik bu hesap teorisinde bu düşünce gelir ve gider hesapları için tartışılmaktadır. Gelir ve gider hesapları ile ilgili hesap hareketlerini bu teoride yer alan kural ile açıklamak zorluk yaratmaktadır. Bir başka önemli nokta ise, hesabı borçlanacak veya alacaklanacak şeklinde gösterebilmek için alan ve verenin işletme ile hesapsal ilişkisinin olması gerekmektedir (Yazıcı ve Durmuş, 1975:62-63; Sürmen ve Bayraktar, 2021:245).

Muhasebe eğitimi alan kişide teorik eğitimin sağlam temeller ile geliştirilmesi temel kavramların iyi anlaşılması ile mümkündür. Teorik muhasebe eğitiminde borç ve alacak kavramlarını algılamada yaşanan bu temel zorluk için Kişilendirilmiş (Öğretici) Hesap Teorileri bir anlatım yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu yöntem pasif hesaplar ve gelir-gider hesapları için kullanılamamaktadır.

3. MUHASEBE EĞİTİMİNDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME TEKNİKLERİ

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin öğrenimine yönelik çalışmaların geneli eğitim bilimleri ile sağlanan disiplinler arası çalışmalar ile gelişmektedir. Bu çalışmalarda, muhasebe biliminin sadece teorik ya da sadece pratik eğitim ile sağlanan bir yapıda olmaması sebebi ile konu üzerine birçok düşünce geliştirilmiştir. Öğrenme yöntemleri öğrenciler için farklılık gösterebildiği gibi, her eğitim türü için de farklı olabilmektedir. Etkili öğrenme biçimini eğitim içeriği, hedefler ve öğrencinin oluşturduğu değişkenler belirlemektedir (Vaughn ve Baker,2008:239-247). Örneğin uygulamalı muhasebe eğitiminin uygulandığı bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrencinin sadece okuyarak anlamasını beklemek anlamlı sonuç vermeyecektir.

Bazı kişiler ise “görsel öğrenme yöntemi” ile okuduklarını veya duyduklarını resimlerle düşünerek veya zihinlerinde canlandırarak sonuç almaktadırlar. Bu kişiler için yazılı notlar tutmak daha verimlidir. Eğitiminin muhasebe derslerinde yazı tahtasına bilanço, muhasebe kayıtlarını, gelir tablosunu, hesaplara ait cetvellerin ufak gösterimlerini ve tablo gibi unsurları oluşturması görsel öğrenme yöntemi ile öğrenen öğrenciler için önemli fayda sağlamaktadır.

İşitsel öğrenme yöntemi ile verim alan muhasebe öğrencileri için anlatım yoluyla öğretim ve tartışma yolu ile öğretme yöntemi etkili olmaktadır (Benitez, 2013, woople.com). Bu öğrenme yolu ile verim alan öğrenciler için ise derslerde ses kaydetmeye izin vermek, ders esnasında kısa tartışma ortamı oluşturmak, anlatımda tonlamaya özen göstermek gibi birçok işitsel katkı verimi artırabilmektedir (Hill, 2022, theclassroom.com).

Farklı kişisel özelliklere, yaşamışlıklara, tecrübelerine sahip bireyleri aynı ortamda aynı amaca yönelik bir araya getiren dersliklerde bu farklılıkları gözeterek etkili öğretici olmak için farklılıkları iyi gözlemleyebilmek ve yenilikçi yaklaşımlarla öğretim yöntemlerini uygulamak gerektirmektedir. Bu sebeple, birden fazla öğretim yöntemi kullanmak elzemdir. Eğitim bilimlerinde geliştirilen öğretim yöntemlerinin çeşitliliğinden faydalanmak öğretici için verimi artırmada fayda sağlamaktadır. Bu yöntemler (Taşdemir, 2020:52-61);

- Anlatma yolu yöntemi
  - Tartışma yolu yöntemi
  - Soru cevap yöntemi
  - Grup çalışması yöntemi
  - Araştırma yolu yöntemi
  - Örnek olay çözümü yöntemi
- olarak literatürde yer almaktadır.

Bu yöntemlerden ilki olan anlatma yolu yönteminde öğretici, dersi anlatır, örnek vererek tekrarlar, anlaşılmayan yerler var ise farklı ifadeler ile açıklar. Dersin konusu, somut bir şekilde genelden özele doğru anlatılarak işlenmektedir. Öğrencilerin eski bilgileri ile yeni anlatılan konular arasında bağlantı kurmasına sağlanarak öğrendiklerini eşleştirmek ve eski bilgilerinin üzerine bilgi ekleyerek ilerleme kaydetmek amaçlanmaktadır. Ders esnasında öğrencilerle kurulacak kısa diyaloglar, öğrencilere sorulacak kısa cevaplar öğrencilerin konuyu anladıklarını veya anlamadıklarını belirlemede etkili olmaktadır (Toker,2003, mevzuatdergisi.com). Özellikle muhasebeye giriş konularında bu yöntem en etkili yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tartışma yolu yönteminde ise, öğretiminin anlaşılması ve kavranması esnasında öğrenciler ile birlikte düşünce geliştirilir, sorgulanır ve birlikte çözüme odaklanılır. Bu fikir alışverişi esnasında temel hedef cevap çeşitliliği yaratmak, yeni yaklaşımlar oluşturmaktır. Teorik muhasebe eğitimi yapısı gereği yasalarla sınırlanmıştır. Tartışma yönteminin muhasebe teorik bilgilerinden yola çıkılarak kullanılması eğitim alan bireyin konuya olan ilgisini arttırmaktadır. Muhasebenin her aşamasında tartışma yöntemi kullanılarak öğrencilerin derse katılım oranlarını yükseltmek mümkündür (Çukacı ve Elagöz, 2006:148).

Bir diğer yöntem olan soru cevap yöntemi anlatımın sıkıcı ve sıradanlığını önlemek ve daha verimli öğretim için geliştirilmiştir. Teorik muhasebe eğitiminde en çok kullanılan

anlatma yolu yöntemi ardından soru cevap yöntemi ile öğretim sürdürülmektedir. Eski bir yöntem olmasına rağmen günümüzde de önemini sürdürmektedir. Muhasebe biliminde konular birbiriyle bağlantılıdır, her konu bir öncekinin yapı taşıdır. Muhasebede hesapların işleyişi öğrenilmesi gereken yapı taşlarında önceliklidir. Muhasebe denkliği ve hesaplara temel olan tüm bilgilerin tam anlamıyla kavranması gerekmektedir. Konular bu bilgiler üzerinden devam edilerek anlatılmaktadır. Temel muhasebe konuları veya ileri düzeydeki konular farketmeksizin öğrencilerin konuları birbiriyle ilişkilendirebilmeleri için soru cevap yöntemi etkili sonuçlar vermektedir (Taşdemir,2020:56). Bu yöntem, eğitimin içselleştirilmesi açısından fayda sağlamaktadır.

Muhasebe dersleri dâhil tüm alanlarda öğrencilerin ilgisini çeken grup çalışması yönteminde yardımlaşma, grup bireylerinin farkına varma gibi deneyimler yaşanırken, iş hayatında karşılarına çıkacak sorunları başkalarıyla birlikte yapabilmek, çözebilmek becerisi de kazandırılmaktadır. Temel muhasebe eğitimi almış kişiler, bu yöntem ile muhasebe analizini, yorumlamayı ve değerlendirmeyi daha kolay şekilde yapabilmektedirler. Bir finansal tablo analizini gruplara ayrılan öğrenciler ile çalışmak ilgili rapor hakkında farklı görüşler ve fikirler üretmeyi sağlayacak, çalışma sonucunda paylaşılan görüşler bir diğer gruba farklı bakış açısı kazandırabilecektir. Bu şekilde, muhasebenin uygulama yanı sıra da tatbik edilebilmektedir (Popa vd., 2012:124).

Araştırma yolu yöntemi, eğitimcilerin ve akademisyenlerin öğretmede verimi artırmak üzere uyguladıkları farklılaştırıcı bir yöntemdir. Araştırma yolu ile bilgiyi bulmak veya üretmekle sınırlı kalmayarak farklı bilgilerle etkileşime girerek bulunan bilginin değişmesi ve gelişmesi sağlanmaktadır. Güncel araştırmalar araştırma yolu ile öğretimin öğrencilerin öğrenebilmelerini, öğrendiklerini hafızada tutabilmelerini, hatırlayabilmelerini ve öğrendiklerini kolayca uygulayabildiklerini de ispatlamıştır (Fox, 2014:95-114). Bu yöntem, muhasebe eğitiminde öğrencilere ödev olarak verilen monografiler ve sorular yoluyla uygulanabilmekte ve olumlu geri dönüşler alınabilmektedir.

Örnek olay çözümü yöntemi ise öğrencilerin meslek hayatında karşılaşılabilecekleri muhasebe problemlerini tatbik etmekte önemli fayda sağlamaktadır. Bu yöntem, geçmişten beri üniversiteler başta olmak üzere tüm eğitim kurumlarında kullanılmasına rağmen uygulanması zor bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Soru cevap yöntemi ile iç içe kullanılması etkililiğini artırmaktadır. Muhasebe eğitiminde teknik bilgi ve becerilerin kazandırılması için eğitim esnasında bu yöntem oldukça fazla kullanılmaktadır (İskender, 2011:125).

Çağımız gerekleri ile öğretimde Web 2.0 Uygulamaları, Ters Yüz Edilmiş Sınıflar ve Harmanlanmış Eğitim gibi yeni yöntemleri uygulama çalışmaları da devam etmektedir. Web 2.0 uygulamaları ile her türlü bilgi ve öğretim içeriği kolay ve hızlı ulaşılabilir bir platforma taşınabilmektedir. Web 2.0 teknolojilerinin, kullanıcı ve web uygulamaları arası etkileşimi, kullanıcılar arası etkileşimi, işbirlikçi çalışmaları ve bilgiye erişimi, internet ortamında "oldukça kolay" bir hale getirmesi sayesinde öğretimde Web 2.0 teknolojilerinin kullanım alanı her geçen gün hızla artmaktadır (Deperlioğlu ve Köse, 2010: 341). Muhasebe eğitimi esnasında veya tekrar amacı ile sonrasında kullanılacak slayt-sunum, kavram haritası, anket, takım oluşturma, video konferans vd. araçlar ile teorik ve uygulama eğitiminde etkililiği artırmak mümkün hale gelmektedir.

Geleneksel muhasebe eğitime alternatif olarak dünyada yeni yeni uygulanmaya başlanan Ters Yüz Edilmiş Sınıf (flipped classroom) yaklaşımının günümüz eğitimindeki eksiklikleri giderebileceği düşünülmektedir. Bu yaklaşımda, sınıfta anlatılan dersin özellikle teorik kısmı video kaydına alınarak, öğrencilerin istedikleri zaman ulaşabilecekleri bir ortama aktarılması, öğrencinin de istediği zaman ve mekânda bu eğitim videosunu tekrar tekrar izleyebilmesi, derse eğitimcinin verdiği sorumlulukları tamamlayarak gelmesi beklenmektedir. Bu yöntem ile eğitim ortamının kalabalık olmasından kaynaklanan konsantrasyon bozukluğunu asgari düzeye indirmek de amaçlanmaktadır. Ters yüz edilmiş sınıf yaklaşımı ile öğretmen, grup çalışması yaptırabilir, ödevleri bu yaklaşıma göre yeniden tasarlayabilir. Ödevler geleneksel eğitimin aksine ders öncesi verilebilmekte ve ödev yapıldıktan sonra ders işlenebilmektedir. Bu şekilde sınıf dışında da eğitim alan öğrenci, daha fazla pratik yapma imkânı bulabilmektedir (Serçemeli, 2016: 123-124).

Web destekli öğrenme yöntemini kapsayan yeni öğrenme yöntemi Harmanlanmış Öğrenme (blended learning) yaklaşımı son yıllarda araştırma ve inceleme alanı bulmuş ve eğitim bilimleri ile tüm alanlara katkı sağlamıştır. Bu yaklaşım, “farklı öğrenme yaklaşımlarının yani teknolojiler, aktiviteler ve etkinlik çeşitlerinin bütünleştirilmesiyle “ortalama” düzeyinde belirli bir gruba özel ve en uygun şekilde hazırlanan bir öğretim programı” olarak tanımlanmaktadır. “Harmanlama” ifadesi geleneksel olarak yüz yüze yapılan eğitime web ve elektronik kaynakların eklenmesi ile oluşan yeni bir yaklaşımdan gelmektedir (Bersin, 2004: 323-326). Anlatma yolu yöntemi ve soru cevap yöntemi ile online olarak zoom, microsoft teams, adobe connect vd. web araçları ile devam eden teorik muhasebe eğitiminin yüz yüze gerçekleşecek grup çalışması ve örnek olay uygulamaları ile sürdürülmesi muhasebe eğitiminde harmanlanmış eğitim yaklaşımına iyi bir örnek olabilecektir.

4. YÖNTEM VE BULGULAR

Çevrimiçi eğitim, gelişen teknolojik imkânlar ile hayatın akışında yer bulmaya yeni başlamışken Covid19 pandemisi beraberinde olağanlaşmış ve teorik muhasebe eğitimini de bu uzaktan eğitim ile deneyimleme fırsatını ve zorunluluğunu oluşturmuştur. Üniversiteler, alınan kararlarla eğitimlerini “uzaktan” gerçekleştirmiş ve olağanüstü şartlara uyum sağlamak adına ek kararlar ile süreç değişikliklerine gitmişlerdir.

Ülkemizde muhasebe teorisi temelleri “Genel Muhasebe”, “Finansal Muhasebe”, “Muhasebeye Giriş” adları ile açılan derslerle verilmektedir. Çalışmanın konusunu oluşturan ve analizde kullanılan veriler İstanbul Aydın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde yürütülen “Finansal Muhasebe I” adlı ders verilerinden oluşmaktadır. Finansal Muhasebe I dersi yüz yüze eğitimde anlatma yolu, soru cevap, tartışma yolu yöntemleri ağırlıklı olarak sürdürülen bir derstir. Bu ders, Covid19 pandemisinin getirdiği olumsuzlukları aşmak üzere çevrimiçi eğitim verilen dönemlerde harmanlanmış eğitim yaklaşımı ile desteklenmiştir.

Çalışma yüz yüze eğitim ve kontrollü sınav ile tamamlanan üç güz eğitim dönemini (2017-2018, 2018-2019 ve 2019-2020), çevrimiçi eğitim ve kontrolsüz sınav ile tamamlanan bir güz eğitim dönemini (2020-2021) ve çevrimiçi eğitim ve kontrollü sınav ile tamamlanan bir güz eğitim dönemi (2021-2022) kapsamaktadır. İlgili dönemlerde derse katılım sağlayan öğrenci sayıları aşağıdaki gibidir;

Katılım = Derse kayıtlı öğrenci sayısı – NA (devamsız) notu alan öğrenci sayısı

Tablo 1. Dönemlere Göre Derse Katılım Sağlayan Öğrenci Sayıları

DÖNEM	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
KATILIM	167	166	158	223	158
TOPLAM	173	168	166	233	158

İlgili dönemlerin tümünde ders; aynı yürütücü, asistan ve eğitim planı ile yürütülmüştür. Çalışmanın yürütüldüğü dönemlerde yer alan öğrenci grupları aynı ÖSYM puan türü ile birbirine yakın puan seviyelerine sahiptir. Cinsiyet dağılımı da önemli bir farklılık göstermediğinden araştırmaya konu olan öğrenci grupları homojen kabul edilmiştir. Çalışmada, sınavın yapılış biçiminden kaynaklanan etkenleri elimine etmek üzere çevrimiçi eğitim verilen fakat kontrolsüz sınav ortamı bulunan 2020-2021 güz dönemi elenmiştir. Tamamen yüz yüze eğitim olan ve kontrollü sınav ile tamamlanan ilk üç dönem ile tamamen çevrimiçi eğitim olan ve kontrollü sınav uygulanan son dönem karşılaştırılacaktır. Tüm dönemlere ait not dağılımı aşağıdaki gibidir;

Tablo 2. Dönemlere Ait Notların Sayısal Dağılımı

HARF NOTU/DÖNEM	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
AA	14	19	24	11	6
BA	5	4	3	7	5
BB	8	7	9	19	7
CB	5	8	3	24	5
CC	8	6	3	24	12
DC	8	19	11	50	27
DD	8	15	4	42	40
FD	0	5	4	16	11
FF	111	83	97	30	45
CC ve üstü	40	44	42	85	35
DD ve üstü	56	78	57	177	102
NA	6	2	8	10	0
TOPLAM	173	168	166	233	158
KATILIM	167	166	158	223	158

Tablo 1 ve Tablo 2’de görüleceği üzere, inceleme kapsamına alınan yüz yüze dönemlerde ve karşılaştırılan çevrimiçi dönemde katılımcı sayılarındaki değişim yüzde altıyı geçmemektedir. İstanbul Aydın Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’ne göre bağlı değerlendirme ile yapılan değerlendirmede, yönetmelikte ifade edildiği gibi 0.5 not aralıkları ile en yüksek notu ifade eden AA (4,0) ile başlayan başarılı notlar, DC (1,5) ve DD (1,0) şartlı geçme notları ile devam etmekte ve FD (0,5) ve FF’in (0,0) ise başarısız notlar olarak kabul edildiği görülmektedir. NA notu ise derse devam şartının yerine getirilmediğini ifade etmektedir (İstanbul Aydın Üniversitesi,2022). NA notu alan öğrenciler başarı notuna sahip olmadıkları için çevrimiçi eğitim – yüz yüze eğitim başarı değerlendirmesinde kapsam dışı bırakılmıştır. Tablo 3’te notların oransal dağılımı mevcuttur. İlgili hesaplamalar aşağıda verilen denklem ile formüle edilmiştir.

$$\text{Harf Notu (Yüzde)} = \frac{\text{Harf Notuna Göre Öğrenci Sayısı} * 100}{\text{Katılım}}$$

Tablo 3. Dönemlere Ait Notların Oransal Dağılımı (Yüzde)

HARF NOTU/DÖNEM	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
AA	8,383233533	11,4457831	15,18987342	4,932735	3,797468354
BA	2,994011976	2,40963855	1,898734177	3,139013	3,164556962
BB	4,790419162	4,21686747	5,696202532	8,520179	4,430379747
CB	2,994011976	4,81927711	1,898734177	10,76233	3,164556962
CC	4,790419162	3,61445783	1,898734177	10,76233	7,594936709
DC	4,790419162	11,4457831	6,962025316	22,42152	17,08860759
DD	4,790419162	9,03614458	2,53164557	18,83408	25,3164557
FD	0	3,01204819	2,53164557	7,174888	6,962025316
FF	66,46706587	50	61,39240506	13,45291	28,48101266
CC ve üstü	23,95209581	26,5060241	26,58227848	38,11659	22,15189873
DD ve üstü	33,53293413	46,9879518	36,07594937	79,3722	64,55696203
KATILIM	100	100	100	100	100

İstanbul Aydın Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği Madde 22-(10)'da bir dersten CC ve üstü not alan öğrencilerin o dersten doğrudan başarılı sayılacağı belirtilmiştir. Koşullu (DD – DC) ve başarısız notlar (FF – FD) elimine edilerek başarılı öğrencilerin notları analiz edildiğinde yüz yüze eğitimde en yüksek payın her üç yılda AA notuna ait olduğu görülmektedir. Çevrimiçi eğitim yılında ise, CC yani en düşük başarılı notun en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Karşılaştırma yapılan dört yıl içerisinde CC ve üstü notların payı da yine çevrimiçi eğitim yılında en düşük yüzdeye sahiptir. Başarılı notlara ek olarak koşullu geçme notları ile inceleme yapıldığında ise (DD ve üstü) çevrimiçi eğitim döneminde diğer dönemlerden daha yüksek oranda öğrencinin ilgili notları aldığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde lisans eğitiminde “Genel Muhasebe”, “Finansal Muhasebe”, “Muhasebeye Giriş” isimli dersler ile başlayan muhasebe teorisi eğitiminde temel kavramların algılanma başarısını ölçmek için ilgili derslerin başarı analizini yapmak önemli çıktılar sağlamaktadır. Yüz yüze eğitim ve çevrimiçi eğitim dönemlerinde not dağılımlarında gerçekleşen farklılıkların incelenmesi, gelecekte muhasebe eğitiminin şekillenmesi için önem arz etmektedir. İstanbul Aydın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine verilen “Finansal Muhasebe I” dersinin başarı çıktılarının incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgulara göre yüz yüze eğitim ile muhasebe teorisi temel kavramlarını algılamayı başaran öğrenciler daha yüksek başarı notu ile dersi tamamlamaktadır. Çevrimiçi eğitimde ise daha az öğrenci yüksek başarı notu ile dersi tamamlarken, daha fazla öğrenci ortalama başarı notu ile dersi tamamlamıştır. Gelişen teknoloji ve uyum sağlamaya çalışan tarafların çabasına rağmen çevrimiçi eğitimin, yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı araştırma sonuçlarında ortaya konmuştur. Muhasebenin teorik eğitiminde soyut kalan temel kavramların algılanması, yüz yüze eğitimde öğrenciler ile kurulan somut bağlar sayesinde daha etkili olmaktadır. Muhasebe mesleğinin teknoloji ile uyumlu olarak dijital ortamlara taşınma süreci hızla ilerlemektedir. Muhasebe mesleğinin yönelimine uygun olarak muhasebe eğitiminin de

teknolojik gelişmelere ayak uydurması ve çevrimiçi eğitim ile geliştirilmesi kaçınılmazdır. Fakat bulgular da görüldüğü gibi aktif olarak kullanılan çevrimiçi eğitim araçları ile teorik muhasebe eğitiminde yüzyüze eğitimde elde edilen başarı sağlanamamaktadır. Muhasebe teorik eğitiminin bu süreçte verimli olabilmesi için yenilikçi eğitim metotlarının kullanması önem arz etmektedir. İleriki çalışmalarda muhasebe teorisi eğitimi alan öğrencilerin görüşlerini ve deneyimlerini inceleyecek araştırmalar yapılması, muhasebe teorisi eğitiminin çevrimiçi eğitime uyumunun sağlanması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Ataman, Ümit (2010), Genel Muhasebe Cilt 1, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Benitez, Lindsay (2013), “The Aural Learning Style”, woople: <http://www.woople.com/2013/05/09/the-aural-learning-style.html> (28 Eylül 2022)

Bersin, Josh (2004), The Blended Learning Book. Best Practices, Proven Methodologies and Lessons Learne, Pfeiffer, San Francisco.

Çukacı, Yusuf Cahit - Elagöz, İsmail (2006), “Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stilllerinin İlişkinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde Bir Uygulama”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(1), ss.147-164.

Dabbağoğlu, Kadir (2011), Muhasebe Teorisi, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Deperlioğlu, Ömer - Köse, Utku (2010), “Web 2.0 Teknolojilerinin Eğitim Üzerindeki Etkileri ve Örnek Bir Öğrenme Yaşantısı”, Akademik Bilişim Sempozyumu.

Financial Accounting Standards Board, (2022), “Concepts Statements” FASB: <https://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/PreCodSectionPage&cid=1176156317989> (14 Mart 2022).

Fox, Dennis (2014), “Research-Based Instructional Strategies in the Classroom: The Missing Link in the School Improvement Process. Pathways to Excellence”, Developing and Cultivating Leaders for the Classroom and Beyond, Emerald Group Publishing Limited, Bingley.

Gökçen, Gürbüz (2021), Finansal Muhasebe, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

Güngör Karyağdı, Nazan – Yolci, Melik (2021), “Covid-19 Pandemi Sürecinde Muhasebe Derslerinin Uzaktan Eğitimle Verilmesine Yönelik Bir Çalışma: Ağrı İbrahim Çeçen ve Bitlis Eren Üniversitesinde Bir Araştırma” Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), ss.237-257.

Güvemli, Oktay (1995), Türk Devletleri Muhasebe Tarihi Osmanlı İmparatorluğu’na Kadar-1. Cilt, Avcıol Basım, İstanbul.

Hendriksen, Eldon S. - Van Breda, Michael F. (1991), Accounting Theory, Irwin Professional Publishing, United Kingdom.

- Hiçşmaz, Mazhar (1958), Muzaaf Muhasebe Usulünün Kurucusu Luca Paciolo Eseri ve Tesirleri, Ajans Türk Matbaası, Ankara.
- Hill, Steven (2022), “Strengths & Weaknesses as an Auditory Learner | The Classroom”, the classroom: <https://www.theclassroom.com/strengths-weaknesses-auditory-learner-11372616.html> (28 Eylül 2020)
- İskender, Hüseyin (2011), Türkiye’de Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Yetkinlik Sorunları Ve Bu Sorunların Çözümünde Sürekli Eğitimin Rolü, T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- İstanbul Aydın Üniversitesi (2022), Ön Lisans ve Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, İstanbul Aydın Üniversitesi: <https://www.aydin.edu.tr/tr-tr/ogrenciler/yasayonetmelikler/Documents/%C4%B0A%C3%9C%20%C3%96nlisans%20ve%20Lisans%20E%C4%9Fitim%20%C3%96%C4%9Fretim%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.pdf> (8 Mart 2022).
- Murphy, Brid (2017), “Professional Competence and Continuing Professional Development in Accounting: Professional Practice vs. Non-Practice”, Accounting Education, 26(5-6), pp.482-500.
- NRC (National Research Council) (1998), Teaching About Evolution and the Nature of Science, National Academy Press.
- Özaslan, İsmail (1972), Muhasebenin Teknik Yapısı, Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul.
- Popa, Adriana F. - Stănilă, Oana G. - Ponorică, Andreea G. (2012), “Impact of Changes in Methods of Teaching and Learning Accounting” Journal of Economics and Business Research, (2).
- Serçemeli, Murat (2016), “Muhasebe Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Ters Yüz Edilmiş Sınıflar” Muhasebe ve Finansman Dergisi, ss.115-126.
- Serçemeli, Murat – Kurnaz, Ersin (2020), “COVID-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılımları Üzerine Bir Araştırma”, Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi, 4(1), ss.40-53
- Süklüm, Nurcan (2021), “Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Covid-19 Pandemi Dönemi Uzaktan Muhasebe Eğitimi Hakkındaki Görüşleri” Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 16(1), ss.76-90.
- Sürmen, Yusuf - Bayraktar, Yaşar (2021), “Muhasebe ve Hesap Teorilerinin Tarihsel Gelişimi: Ticari Hesap Teorisi” Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi (2021 Özel Sayı), 237-252.
- Taşdemir, Elif (2020), Muhasebe Eğitiminde Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Toker, Mehmet Mustafa (2003), “Öğretimde Strateji - Yöntem - Teknik - Taktik Uygulamaları” Mevzuat Dergisi.
- Türk Dil Kurumu (2022), Güncel Türkçe Sözlük, sozluk.gov.tr (7 Mart 2022).
- Uçma, T. (2011). Muhasebenin Teorik Yapısı Genel Bir Bakış. : Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti., Ankara.
- Uyar, Süleyman – Okutmuş, Ercüment – Kurtlu, Ayşe E. (2014), “Uzaktan Muhasebe Eğitimi ile Yüz Yüze Muhasebe Eğitiminin Karşılaştırmalı Performans Ölçümü ve Bir Uygulama”, 33. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, Türkiye, 23 - 27 Nisan 2014, ss.71-93.
- Ünkaya, Gülümser - Aslan, Sinan (2009), Finansal Muhasebe, Beta Yayınları, İstanbul.
- Vaughn, Lisa. M. - Baker, Raymond C. (2008), “Do Different Pairings of Teaching Styles and Learning Styles Make a Difference? Preceptor and Resident Perceptions”, Teaching and Learning in Medicine, 20(8).
- Yazıcı, M. (1990), Muhasebe Tümlenimleri ve Örgütlenmesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı.
- Yazıcı, Mehmet (2001), Muhasebe Bilimöğeler, 1. baskı, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi-Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınevi, İstanbul.
- Yazıcı, Mehmet - Durmuş, Ahmet H. (1975), Muhasebe Kuramları ve Uygulamaları, 2. Baskı, Çeltüt Matbaacılık, İstanbul.